فی ١٦ رمضان سنه ٣٢٦ وفی ٢٩ ايلول سنه ٣٢٤

جمعيت علميهٔ اسلاميه‌نك ناشر افكاريدر .

صاحب امتياز　　سرمحرر　　مدير مسئول
شهری احمد افندی　　مصطفی صبری　　محمد فطين افندی

مندرجات

نسخه‌سی ٥٠ پاره‌در

آبونه اجرتی

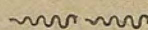
برسنه‌لكی ٩٥ آلتی آيلغی ٥٠ غروشدر

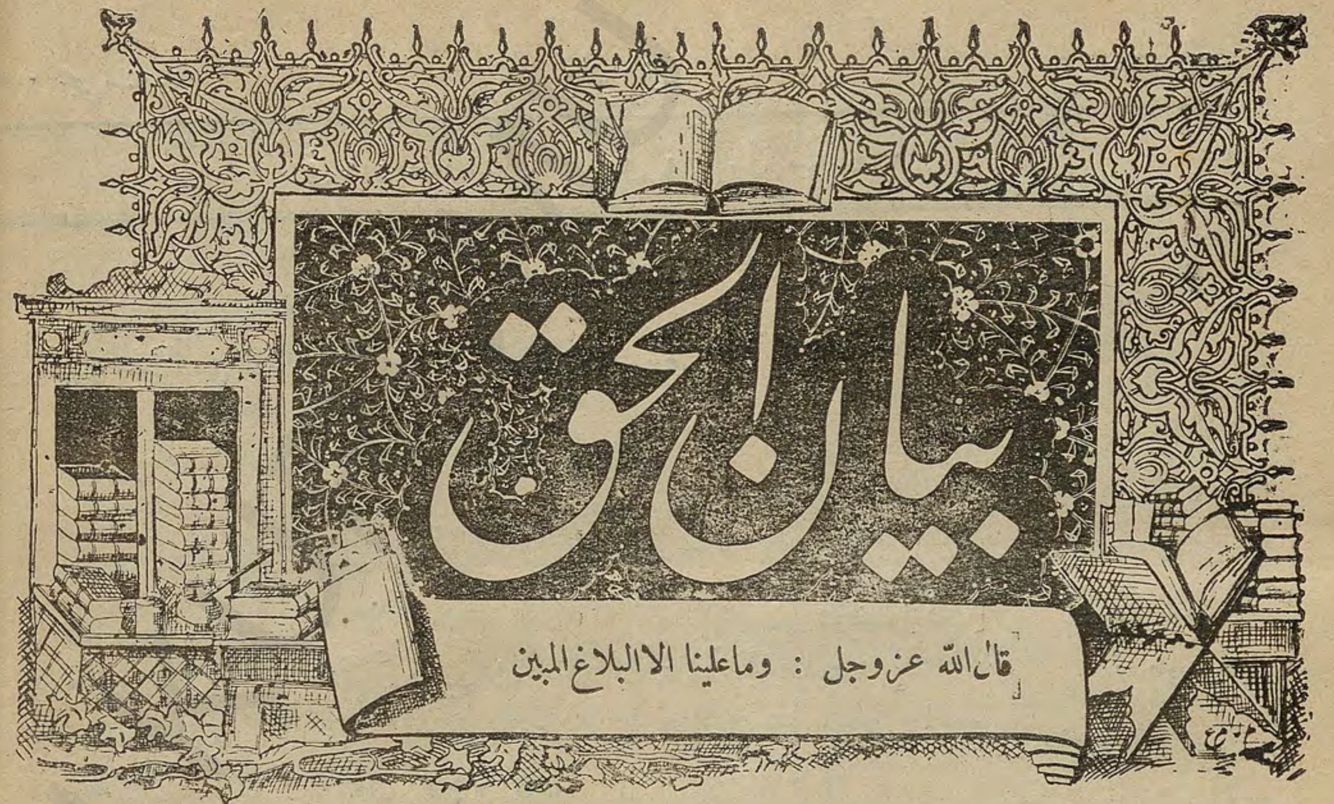
درج ايدلميان اوراق اعاده اولنماز .

قارئلرمزه :

اكثر مقالاتده آيات كريمه واحاديث نبويه درج ايدلمش بولنديغی نظر اعتباره آلنه‌رق رعايتسزلكده بولنماماسی رجا اولنور .

دینی، ادبی، سیاسی ، فنی پازار ایرتسی کونلری نشر اولنور هفته‌لك غزته‌در .

— بردهٔ مبارکهٔ نبوی زیارتی —

صیام مغفرت‌پیامی عامهٔ مسلمینجه فرض اولان رمضان رحمت نشانك اون بشنجی روز تجلیات پیراسنه شرفصادف دونکی پازار کونی ذات حضرت پادشاهی دأب دیرین خلافت وسلطنتدن بولندیغی اوزره طوپقپو سرای عالیسنده موضوع محفظهٔ تبجیل وتکریم بولنان امانات مقدسهٔ رسول الثقلینی زیارت وتلثیم؛ رسم بهین دیانتکسترانه‌سنی ایفا ایله وایه‌دار شرف بی پایان اولمشلردر .

اهالیمزه

ای معاشر ملت ! ماضینك احضار ایتدیکی واستقبال ملته ایصال ایلدیکی واتمك ایستدیکی سحاب فلاکتك ظلمتندن ودهشتناك ییلدیرملرندن افاق مملکتی ، حیات ملتی قور. تارمق ایچون اوغراشلدی . موفق اولندی . ماضیده کی ابداع فلاکت فابریقه‌لری تعطیل ایدلدی . یکی یکی فلاکت بولوطلرینك تواید ایدیلمه‌مامسی تأمین اولندی . ارتق وزانه باشلایان عدالت روزکاریله سمای مملکتده متحشد او قره بلوطلرك یواش یواش کیتمکده ومشروطیت مشروعه بو ییلدیرملره سپر صاعقه وظیفه‌سنی ایفا ایتمکده اولدیغنی کو. رمکده‌یز . کرچه بو کونلرده طوغریدن طوغری‌یه جسم ملته اینن بر ایکی ییلدیرم بتون افراد ملته عصبی بر رعشه ویردی . تمثال حریتمزك چهرهٔ دلاراسنده براشمئزاز حاصل ایتدی . فقط عموماً ملتك اعتراف کرده‌سی اولان

بر حقیقتدر که ... لدیرملر بزه یاد کار ... ضیدر ... انقلاب حاضره ... بر ... لسیدر؛ وطنمزك هر طرفنه ییلدیرم یاغمورلری یاغدیرجق وروح ملته کوزلرمزدن قانلی یاشلر دوکدرك فاتحه خوان اوله‌جقدق المنة لله که او دهشتلی مخاطره‌لر بر طرف ایدلدی . حکومت حاضره‌مز بر برقاچ ییلدیرمك مملکتمزده آچدیغی رخنه‌لری قپاتمغله مشغول .

ای اهالی ! بیلرز که ایچمزده انقلاب حاضرمزدن ممنون اولمیانلر وار . بزه حیات تازه بخش ایدن شو سربستیمزی ، شو حریتمزی محو ایتمك وعهد ماضیه تیمه‌لریمزله آتدیغمز استبدادی احیا ایله تکرار اوزرمزه مسلط ایتمك ایچون — بر حرکت مذبوحانه اوله‌رق — تشبثاتده بولنانلر اکسیك دکل . هله انظار حکومت و ملت؛ مملکتمزده تحدث ایدن شو فلاکت خارجیه ایله مشغول اولدیغی بر صره‌یی مقصد ملعنتکارانه‌لرینك اجرا. سنه مساعد کورن الچقلر بر ایکی تجربه ده‌ده بولندیلر . بیلمیورلرکه اوکارنده خایفلری ، اولدیغی حالده ملت بو حریتی کوملك کبی کیمشدر . دوشونمیورلرکه حالی ماضی‌یه اعاده نه قدر محال ایسه ملتك استبداده طو. غری تمایلی او قدر غیرممکندر . منفعتلرینی ملتك فلاکتنده مضرتلرینی مملکتك سعادتنده کورن بو خائنلری بو منافقلری بو دینسزلری ملت عفو ایتدی . باشلرینی سیف انتقام ایله پارچالامق تنزلنده بولنمدی . فقط بونلر نان کورلکه باشلادیلر . (اتق شر من احسنت الیه) سری تظاهر ایتدی .

ای زمرهٔ موحدین ! بو آلچقلر ، بو منافقلر کیزلی کیزلی اورتالغه فتنه براقق تشبثاتندن کیرو طورمیورلر .

بیك دراو صورتله توسل ایدرك اجرآی دنائته متجاسر اولیورلر . لعبتکاه ملعنتلرینه دینی ، پرده اتمك ایسته‌یه‌رك کاه اسلامیتك محو اولدیغنی ومشروطیتك خلاف شریعت بولندیغنی نشرواشاعه وده‌ها نیجه نیجه هذیانلرله فکر اسلامیتی تهییج ایتمك ایستدیلر وکاه بر ایکی مفسد وعقلسزك تشویقاتیله برقاچ حمال وکوفه‌جی قبیلندن صاهدلانی — مشروطیت علیهنه . عایش دیشارانه ... وسی ویرلمش بوزده — اورایه بوریه سوق ایتدیلر . الك صکره جاملرمزده ؛ کابر علمامزی فضلامزی تهدیده بیله جرأت ایلدیلر .

شایان افتخار وموجب ممنونیتمزدرکه بو کبی افساداتی آرتق درعقب اکلایه‌رق حق ایله باطلی تفریق ایدییورسکز .

فقط بو کروه رذیله ، تشبثلرینی دها مغفلانه بر طرزده اجرا ایتملری محتمل بولندیغندن دائما متیقظ بولنمکزی واغفل اولنمامکزی تکراراً توصیه ایلرز .

بو کروه مفسدین، بو نانکور منافقلر ایجه بیلملیدرلرکه علما ، ظلم واستبدادی دفعه، حق وحقیقتی مدافعه‌یه دیناً مجبوردر ، صاحب شریعت افندمز بو یولده افنای حیات ایدنلری ، اك عالی رتبهٔ شهادتله تبشیر بیوریبور .

اك مقدس وظیفهٔ دینیه ، اك عالی وظیفهٔ انسانیه اولان (دفع ظلم ، مدافعهٔ حق) دن هرکس چکیلسه علما بر النده لوای حقیقت ، دیکر النده سیف شریعت اولارق کوجی یتدیکی قدر اوغراشه‌جقدر والسلام علی من اتبع الهدی .

جمعیت علمیه

حضور همایون درسلری

رمضان شریفلرده سلاطین عثمانیه حضورنده تلاوت ایدلمکده بولنان تفسیر شریف درسلرینك ابتدای وضع وتأسیسی ، بیك یوز یتمش ایکی سنه‌سنه مصادف اولمق اوزره جنتمکان سلطان مصطفی خان ثالث عصرنده واقعدر .

بو درسلرده بیضاوی تفسیرینك اساس اتخاذ ایدیله کلمکده اولدیغی ویقین زمانلره قدر ، درسلرك پك عمیق تدقیقات ومناظرات ایله ، وبناءً علیه پك آغیر بر مشیت وحرکتله دوام ایتمش اولدیغی تاریخلردن اکلاشیلیور . جودت تاریخنده بیك ایکیوز سکز سنه‌سنده اوقونان بر حضور درسی ، مقرریله، مخاطبلریله ، ابحاث جاریه‌سیله

شايان قيد كورلمشدركه اودرسك موضوعى : (ام كنتم شهداء اذحضر يعقوب الموت) ايت جليله‌سى اولديغنه نظراً اوتوز التى سنه‌ده قرأن كريمدن برنجى جزئك انجق نهايتلرينه طوغرى كلينه بيلمش ديمكدر .

فقط صوك زمانلرده تدريساته بيوجك مقياسده بر سرعت ويرلمشدر. اون سكز سنه مقدم ارتحال ايدن خواجه نصوح افندى مرحومك (لقد كفر الذين قالوا ان الله ثالث ثلاثة) آيت كريمه‌سنك تفسير اولنديغى بر درسده مخاطب اوله‌رق بولنديغى مرويدركه بوكا نظراً مبادى قرأن كريمدن برجزء اوقونه بيلديكى مدته همان معادل اولان صوك برزمان ظرفنده بش جزء اوقونمش اولديغى اكلاشيلير .

بوسنه حضور همايون درسلرى سورۀ يونس عليه السلامك ختاميله نتيجه‌لنه‌جكدر .

حضرت يونسك، قرأن كريمك مواقع مختلفه‌سنده مذكور اولديغى وجهله بر سركذشت معروفى واردركه بزم رساله‌مزك اس الاساس مسلكندن، حضور درسلرينك بر تاريخچه‌سنى يازمق اوسركذشتك، او وقعۀ مشهوره‌نك تدقيقنه بر مقدمه حالنده اولمق اوزره بكلنه بيلير .

وقعه‌نك ايكى درلو جهت تدقيقى واردر

برنجيسى ، حضرت يونسك باعث ابتلاسى اولان حالت نقطۀ نظرندن انبياى عظام حضراتنه معصيت اسنادى جائز اولمامق قاعده‌سيله صورت ائتلافنه يعنى عصمت انبيا بحثنه عائددر كه تدقيقك اصل بوجهتى شايان اهميت اولديغى حالده زمانمزده ، قواعد علوم اسلاميه ايله مألوفيتك مع التأسف غايت محدود بر دائره داخلنده قالمش اولماسى نسبتنده محدوددر .

ايكنجيسى ، يونس عليه السلامك روايات مختلفه‌يه كوره بر كون ويا اوچ كون ويا يدى كون ياخودده قرق كون دكز ايچريسنده وبالق قارننده ياشايه بيلمسى جهتيدر كه ايشته بوجهت ، مسائل دينيه‌نك حل وايضاحى خصو-صنده كوريلن مراقلرك موداسنه موافق بر جهت اولمق اعتباريله دها زياده اهميت وقيمتى حائز كوريليور ديلنيليوركه . —

يونس عليه السلام دكزك ايچنده وبالغك قارننده بولنديغى مدتجه حياتنى ناصل محافظه ايده بيلدى ؟ بوكا فنا امكان وارميدر ؟

بوكبى سؤاللر ، اك زياده فنون ايله تربيه ايديلن وعلوم اسلاميه‌يه بيكانه قالان دماغلرده يربولور . لكن بوكبى وقايع منصوصه‌نك صحتى ايچون لازم اولان امكان فنى دكل ، امكان عقليدر . چونكه بونلره لسان شرعيتده خارقه نامى ويريلير . . اما خارق العقل دكل ، خارق العاده ، هم ده بزم ، مبالغه موقعلرنده قوللانديغمز خارق العاده‌لرك فوقنده برخارق العاده ! ايسترسه‌ك بوكا ، بز خارق الفن ده ديه بيليرز ، فقط ينه خارق العقل دكل .

فنا جائز اولايان عقلا ناصل ممكن اولور ؟ ديه‌رك حدود فنيه خارجنده قالان برشيئك امكان عقليسنى ده همان انكار ايديويرمه‌مليدر . چونكه امكان عقلى دائره‌سى ، امكان فنى دائره‌سندن او سعدر . فن ، بزم مشهودمز اولان وقايع ومكونات ارەسنده كى روابط ومناسباتدن ، هنوز اكلاشيلان اقسامنك محيطى ديمكدر . عقل ايسه بومحيط ايچنده باغلانوب قالمامق ، وعالم امكانك قطعات غيرمكشوفه‌سنده دخى تحريات اجرا ايتمك ميل واستعدادنده بولنان بر بخشايش خلقتدر . تعبير آخرله فن ديديكمز ، بزم كندى فنمزدر . برده قادر متعالك فن قدرتى واردركه بزمكنه بروجهله قياس ايديه‌مز . مثلا بزم مملكتده بولنان دوقتورلرك ، رياضيلرك ، كيمياكرلركده مادوننده اولمق اوزره دها مبتدى ، دها عادى صنعتكارلرمزدن ، بالفرض قويوجيلرمزدن ، ساعتجيلرمزدن برينك ، تلسز تلغراف كبى، راديوم كبى ،غراموفون كبى ، اك صوك كشف اولنان ميقروب كبى اوروپانك ، امريقانك ترقيات فنيه وصناعيه‌جه كوستردكى آثار اخيرۀ مكمله‌نك فوقنده برشى اختراع

ايده‌جكنى ادعا ايلسه بزى اينانديرمه‌ديغى حالده بويله بر ادعا ، اوروپا وياخود امريقا دهاة ارباب فنوننده بريسى طرفندن واقع اولسه بوكا ايناميوز دكلمى ؟ حال بوكه او داهى ، اومتفنن بزم شو ، اك عادى صنعتكارمزدن فضله حيثت استطاعتى اولمق اوزره‌نه كبى آثار وجوده كتيرمشدر؟ پك چوق ديه‌جكسكز . نه قدر چوق ؟ اسيا قطعه‌سنى طولديررمى ؟ يوق اوقدر دكل ! يا اويله درده ، اسيايى ، افريقايى ، امريقايى ، اوروپايى، بونلرك ايچنده كى متفننلرك بالذات كنديلرينى ، طاغلرى ، دكزلرى ، ميقروبلردن فيلره‌وارينجه حيواناتى ، نباتاتى ،معادنى ،هوايى، بولوطى كرۀ ارضمز ، يانده اك كوچوكلرندن بريسى قالان ميليارلرله اجرامى وآره‌لرنده موجود اولان آهنك بديع انتظامى ، ماده‌يى ، قوتى ، ارواحى ، اشباحى خلق وايجاد بيوران واجب تعالى حضرتلرينك — بزم سويۀ فنيه‌مزك فوقنده كورديكمز — بعض افعال وآثارينه نيچون اينانه‌ميورز ؟ بر شاعرمزك :

بر ذره ديمكسه شو سمواته كوره ارض
بالنسبه ديمك كنديمى يوق ايتمليم فرض

ديديكى كبى شو يوقلغمزله ، شو هيچلكمزله برابر قدرت فاطره‌يى كندى بازوى اقتدارمزله اولچه‌رك : ممكندر ويا دكلدر كبى حكملر ويرمك ايسته‌مزك نه‌قدر يولسز اوله‌جغنى دوشونمليز . حال بوكه ايشته بزم قدرت عجزمامزك دكل ، تصورمزك بيله ايريشمديكى بر رتبۀ بلنديده بولنان او قدرت فاطره حضرت يونسى التقام ايدن بالغه :

(جعلت بطنك له سجنا وما جعلته لك غذاء) بيورمشدر، وبويله بيورمش اولمقله مسئله حل اولنمش ، بيتمشدر .

بزده برعادت وار : براز فوق العاده كورديكمز بر وقعه ، بر حادثه حقنده اوفاجق بر سببله ، محضا بزم عدم معارفه‌مزدن ناشى . قانون طبيعت خارجنده ! ديويريورز . حال بوكه بوقانون طبيعت قاچ كره تخلف ايتمشدر . ارباب فنون عندنده، كائناتك اجزاء اصليه‌سى ظن اولنان ذرات اثيريه ، حركات منتظمۀ طبيعيه‌لرينى نيچون شاشيرمش‌ده اجرام مشهوده حصوله كلكه باشلامش . وياخود دهاايكى اولان بعض نظريانه كوره ذرات اثيريه‌ده تقدم ايدن مواد غازيه ، غير متناهى بر مدتده طورمش طورمش‌ده وقت معينده نيچون تحوله اوغرامش . اكر تحوله قابليت كسب ايده‌جك بر حال كاله انجق او زمان واصل اولمش دنيلرسه او زمان معينك بالفرض بيك سنه اوانندن يوقاريسى‌ده نامتناهيلكه طوغرى ايتديكى جهتله بر مدت غير متناهيه‌ده كاله كلن برشى ديكر برمدت غير متناهيه‌ده كاله كلمك ، تعبير آخرله ، كاله كلديكى زمان، تحول ايده‌جك اولديغنى فرض ايتديكمز برشى ايچون مدت غير متناهيه كفايت ايتمه‌مك ، وياخود بر مدت غير متناهيه‌نك ديكر مدت غير متناهيه‌دن اوزون ويا قيصه اولمسنى قبول ايتمك مجبوريتيله اولا قيصه‌سنك ، صوكره‌ده اوندن بر مقدار محدود ايله اوزون اولانك ، والحاصل هرايكيسنك‌ده غيرمتناهى ديركن متناهى چيقديغنى كوره‌رك مواد غازيه‌نك‌ده ماضيسى طرفندن مبدئى بولنديغنه حكم ايتمك وبو صورتله قدم عالم اوزرينه مؤسس اولان قوانين طبيعيه اساسندن آلت اوست اولمق لازم كلير .

بز ، بونجه دلائل قدرته قارشى كوزنك اسارتنه محكوم اوله‌رق ممكناتى ، مشهودات جزئيۀ قاصرانه‌مزه حصر ايله ماعداسنى انكار واستبعاد ايتمك علتنه بيلمم نه‌دن بوقدر مبتلايز ؟ حيوانات بحريه‌نك دكزده‌ياشاديغنى، جنينك رحم مادرده محافظۀ حيات ايتديكنى ، طوت ياپراغندن اطلاس سياه كومودن الماس ، ناچيز برنطفه پاره‌دن انسان ، خلاصه كوچوجك ذره‌لردن بيوك بر جهان حصوله كلديكنى كورمه‌مك بونلره‌ده اينانيرميدق ؟ اوزاقلردن مثل كتيرمكه نه حاجت ؟

دونكى ليلۀ ليلاى استبدادك ، بوكونكى صباح انشراح حريته بويله‌جه چيقيويره‌جكنى هانكيمز رؤيا

سنده کورسه ایناندیردی ؟ بتون بو پایپایان شیلری پاپان کیمدر ؟ دکزده ییلبارلرجه حیواناتی یاشاتان قادر قیوم بر تك انسانیده ، وقت بر زمان نیچون یاشاتهمازمی ؟ اماوقتیله حیوانات مذکوره‌یی دکزده ، انسانلری‌ده قاره‌ده یاشاتمق اوزره تعیین وتخصیص بیورمش ایمش‌که شمدی بونلره قوانین طبیعیه دینلیور . لکن نه ضرری وار ؟ مادام‌که قوانین طبیعیه‌نك واضعی ده کندیسیدر . اوقانونلرك بعضیسنی ، ایسته‌دیکی زمان دکیشدیره بیلیر ، وعادتا حیوانات بریه‌دن برینك ، امر قادر مطلقله دکزده یاشاسنك ، ارضرومده بولنان بر آدمك جزائر بحر سفیده تحویل مأموریت ایتمسندن فرقی یوقدر .

دها طوغریسی ، دها کسدیرمه‌سی مادام‌که بز بو کبی مسائل متفرعه ایله قاریشدیرمیه‌رق ، آیریجه برمسئله‌یه ، برمبدع ذوالجلالك وجودنه قانعز . وبو قناعتمز بعضلرمزجه یوقاریده بر نبذه‌سنه اشارت ایتدیکمز ادلهٔ مستقلهٔ عقلیه‌نك سوق واجباری [١] بعضلرمزجه‌ده محض توفیق باری ایله حصوله کلمشدر . او حالده فوق البشر برقدرت بالغهٔ صمدانیه‌نك وجودینی تصدیق ایتدکدن صوکره بواساسك تفرعاتندن معدود اولان بعض مسائلده ینه ایلکیلیر کبی یاپق . وبالغك صودە ، یاخود جنینك رحم مادرده یاشاسی کبی شیلرله چوجوقجه‌سنه آووتیلمق احتیاجنی اظهاردن وازکچه‌ملك ، اولجه قبول ایدلمش اولان اساس نامنه ، شایان تعییب برذهول ، برحرکت رجعیه تشکیل ایتمزمی ؟

مصطفی صبری

[١] اجبار عادی مقصوددر ، اجبار کلامی دکل !

— وعظ —

قال الله تعالی قل انما اعظکم

بواحدة ان تقوموالله . . .

(وعظ) دینلنجه بز لاهوتی برزمزمهٔ تبلیغات خاطرلارز . بو کلمهٔ طیبه‌دن اکلادیغمز ، اکلامق ایستدیکمز معانی او قدر علوی ، اوقدر واسعدرکه بتون جهان فیضمز آنك بازار تجلیسی دیمکدر .

(وعظ) بر روح ساریدرکه اویوشمش قانلرله عادتا بر جسم جامد حالنی آلان وجودلر آنك فیض سریانیله بعث بعدالموت کبی حیات بولورنصل . برحیات؟ ابدی : ملك الموتك دست استیصالی بیله آندن قاصر . قیامت قوپار . عالم کون وفساد بتون فنایه کیدر . بز اوحیات ابدینك اذواق کوناکونیله متنعم اولورز .

هرزمان (وعظ) نام قدسیسنی ایشتمش اولمەق طاش یورکلرمزده ، سونوك فکرلرمزده برحس عالی اویانر ؛ یوکسلیرز . برعالم علوی یه کیررز . بوراده ابلاك تلقی ایده‌جکمز راسمهٔ التفات (فاعتبروا یا اولی الابصار) خطاب عزتی اولور . بو خطاب بزه ، ای انسان اولانلر ، ای فکر واذعان صاحبی بولنانلر ، اویانیکز ، عقلکزی باشکزه طوپلاییکز . عبرت آلیکز دیه برصدای جذبه‌دار ایله بزی چاغیرر . همان اجابت ایدرز . چشم انتباهمزی آچارز باقارز که برصحنهٔ قدسیه‌ده ، برسدرهٔ منتهاده‌یز . جنة الخلدی ، مقام محمودی طواف ایتمکه باشلارز . شوق جمال کبریا ایله فیضا فیض ابتهال اولورز .

صور کوناکونیله ، علاقهٔ مختلفه‌سیله چشم تغافلمزه باطوب طوران خس وخاشاکی ، تفرقه‌لری ، پریشانلقلری ، کثرتلری بوراده برنقطهٔ حقیقته طوپلانمش بولورز . کورورز که بتون موجودیتمز (لا اله الا الله) سریله توحید ایدلمش نظام حیاتمزی ، نعمت سعادتمزی محو ایتمکده بولنان جهالات فاحشه ، اغراض فاسده ، آمال رذیله ، سنلکلر ، بنلکلر

شیطانلقلر قالقمش سر وحدت آشکار اولمش (وحدت وجود) یاد ایدیلن حکمت غامضه مثال واضحیله اکلاشلمش اولور .

حاصلی موجودیتمزك ، حیاتمزك ، انسانیتمزك دنیا وآخرتمزك غایت مقاصدی اوچ حرفلی بر کلمه‌نك ، کلمهٔ وعظك معنای شاملنده . واعظك دهان کاملنده کیزلیدر .

یارب ! بز قوللرك بوکون کوزمزی آچق ، مقام اعتبار وتیقظده موقع طوتمق ، اوعالم علوی سعادته اوچمق ایستیورز محتاجز یارب ! رهزنلرمز ، دشمنلرمزده وار . المدد بحرمة نبیك الامجد

مدت عمرم اولان اوتوز سنه‌دن بری کوندوزی یوق بین الحیات والممات برعالم برزخك ظلماتی ایچنده ، عصری برشب یلدانك استبدادی آلتنده ازلدك . هرآن : الا ایها اللیل الطویل الا انجلی » نداسیله :

(ای یأس الیم ملت قدر مدید اولان شب یلدا ! بزه باق : آرتق کرنشدیکك یتیشیر : ارتق آچیل ، آچیل ده صباح اولسون ماضی امته بکزر برکون کورەلم) دیو فریاد ایدییوردق شمدی الطاف سبحانیه‌ك بزه بر فجر کوستریور . امان کاذب اولمسون صادق ایت یارب : فجر صادق اولسون که بز جماعتمزله صباح نمازی قیلمق ایسترز : علم حالمزی اوکرت . قرانلقلرمزله برابر جهالتمزده زائل اولسون . اشراقه ، ضحوهٔ کبرایه یتیشه‌لم چالیشه‌لم ، ایش کوره‌لم عبودیت ایده‌لم سعادت دارین بوله‌لم .

بزه کوستر نره‌در او دهان مبارك که انفتاح وانفلاقی صباح الخیرمزی کوسترسون . یارب ! کیمدر او خواجهٔ ملکوت که کرسی تبلیغده اسرار وحدتکی بزه تفسیر وتلقین ایتسون ، قلبلرمزی فکرلرمزی نشوه‌دار فیض ایمان ایلسون : احکام رشد وسدادمزی اکلاتسون .

یارب ! بز آنی سنك امین وحی سبحانیك اولان قرة العینمز ، شفیع معینمز ، رسول اکرممز خاتم الانبیاء محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینه تبلیغ وتودیع بیوردیغك

کلام منزلکده آرارز . دهان مجددین وعظ الهیکی استماع ایتمك ایسته‌رز .

جمله‌مزه توفیقات سبحانیه‌کی رفیق ایله هدایتده دائم قیل .

لك الحمد الهی ! حافظهٔ عبودیتمزده الی الابد محافظه‌سنی وعد بیوردیغك قرآن جلیل البیانك هرزمان ورد زبانمزدر . فانوس فلاح وسعادتمزدر فیض تذکیری ابدیدر .

کرچه اوکتاب علوینك اسرار ومزایاسنی حقیله فهم وادراکدن عاجزز . فقط نه‌قدر عاجز ایسه‌ك اوقدرده انك اذواق بیانندن تبلیغات لایتغیرندن حصه‌مند فیض بی پایان اوله‌بیلیورز . بیوکسك یاربی کلامکده بیوکدر . حقائق نامتناهیسی جهانك اك متبحر علماء (اسحینقی اك بیوك فلاسفه‌سنی عجز وحیرت ایچنده براقیور . رب زدنی علما) دیدیریور . حالبوکه امی برشخص ، عادی برعقل انك بیان واضحندن حصه‌مند فهم واذعان اولیور . اوقوبور دیکلیور . ذوق آلیور . بیوکلیکنی تسلیم ایدیور ، بعضاده برمرتبه‌یه کلیورکه ترجمه‌سنه بیله یلتنیور . یارب ! وارث محمدی اولان علماء کاملینی تکثیر ایله : موفق ایله انلرك قلملرندن ، فم محسنلرندن احکام قرآنیه‌یی دیکلیه‌لم . فیض عرفانمز مزداد اولسون . افکار امت تعالی ایتسون . سیر فی الملکوت ایده‌لم

یارب ! ملتمز اره‌سنده دینسزلك ایمانسزلك ادبسزلك تربیه‌سزلك ایله نفاق وشقاق ایله ساعی بالفتنه اولان ناکسلری اصلاح ایله قابل اصلاح اولمیانلرینك جزاء سزالرینی ویر .

باش باشه ویروبده حسب حال ایتمك . شعار انسانیتمزی آداب اسلامیه‌مزی شوکت عثمانیه‌مزی سعادت حیاتمزی دوشونمك ، احکام شرعیه‌مزی واحکام شرعیه‌مزدن (رعیه اوزرنده تصرف مصلحته منوطدر) مسئله‌سنك شرح وتفصیلی اولان قانون اساسیمزی حکومت مشروطه‌مزی ، خلافت اسلامیه‌مزی حسن محافظه ایله مشغول اولمق ، قونوشو

هم شهریلرمزله معدلتکارانه کچنمك ، ال برلکیله چالشمق
وطنمزك ملتمزك هردرلو اسباب سعادتنی آلرینه ویره جکمز
مبعوثلریمزك، ملت وکیللرینك انتخابیله احوال سیاسیه مزی
مطالعه وتدبیر ایله اوغراشمق کبی وظائف مهمه قارشوسنده
بولندیغمز شویله برزمانده :

ایکی ده برده سلماییدر نه در نظرلرمزك هیچ ده
انعطافنه محل اولمیان برقادینی بهانه ایدرك هتك تربیه یه،
القاء فساده یلتنا رەصره اورته یه اتیلان بر طاقم ناموسسزلر،
عقل وشرعك ، حکمت جدیتك نفرت ایتدیکی ،
لهویاتی ، قهوه خانه لری تیاترولری مکتب ادب وتربیه سی
اولدیغیچون عالمه توصیه ایدن مناسبتسزلر؛

دین نه در شریعت نه در هیچ خبری اولمدیغی حالده
باشنه طوپلادیغی برطاقم ساده دللری وعظ ایدییورم دیه
اضلال ایدرك سوقاقلره دوشورن، ادبسز ودجال طورلی
حریفلر یارب ! سطوت شریعتك احکام معدلتك ایله محو
اولسونلر ، رذالتلریله بد نام اولسونلر .

فکر سلیم ملتی عزم صائب امتی بوکبی حادثه لرله تخدیش
ایتمه یاربی!

ایها الاخوان شو وعظ الهی یی دیکلیه لم بزه درس
اولمغه کافی

قل انما اعظکم بواحدة الایة

سوره سبأده کی بو آیت کریمه سعادت ابدیه مزك تشبثات
شخصیه مزك تربیۀ اجتماعیه مزك مجالس ومحافل مزك حکمت
وشرائط اساسیه سنی حاویدر . بناءً علیه تفسیر وایضاحنی
ایکنجی بر مقاله یه براقه ام .

درس عام ملازملرندن
کوچك حمدی

﴿ ادبیات ﴾

—

کچن رمضان جامع شریفده

—

اوکله دن صوکره یارین جامعه برلك کیده لم
منبرك سمت یسارنده صحبت ایده لم
برکون اول ایکی بك بویله جه ویرمشدی قرار
ایتدیلر هرایکیسی ویردیکی سوزده اصرار
کیتدی فرداسی کونی موقع معلومه بری
خانه دن چیقدی اونیله رفیق دیکری
بایزیده متوجه کیدییورکن مشغول
بولدی قلبنده دکر برامل تازه حصول
قوسقه ده وار ایدی برباشقه رفیق صحبت
اونی ده اوغرایوب آلمقلغه ایتدی نیت
قاپویی چالدی

کیم او ؟

بن آجانم !

سن کیمسك ؟..

آ کلادم عفو ایدیکز سن بزم ابراهیمسك !
نه یه کلدك آبرادر ! بوصباح ارکندن
امارکن !

نه یه ؟

باق ساعته آکلارسك سن !
باقدی ساعت یدی یی بش کچیوردی درحال
بایزیده اورادن ایله دیلر استعجال
سوز ویرن آرقه داشی اورده توقفده ایدی
بونلرك کلدیکنی کوردی، تحیرله دیدی
نره ده قالدیکز اللهی سورسه ك بویله ؟
بکله دم، بکله دم آرتق کیدییوردم شویله
نه یسه ، بونلر اوچی برلشمش ایدی بریرده
انحصار ایتمدی صحبت اوراده برفرده

— بوسنه خیلیجه باقدم خواجه یوق، حافظ یوق
شوق ایله ذوق ایله بردیکلنه جك واعظ یوق
— اولسه ده دوغروسی بن دیکلیه مم ابراهیم
برنماز قیلمایانه کوستریبور نار جحیم
کنج اولانلر بوکا ایلرمی تحمل بیله مم ؟
ایتسه ده باشقه لری دوغروسی بن هیچ کله مم
کچن آقشام چالینان نه یدی ؟

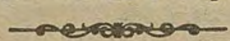
حجاز پیشروی

دوغروسی دیکله دیکم اقشام اونوتمشدم أوی
هله الکصوك اوقونان برده حجازی شرقی
غائب ایتدیردی اویرده بکا غرب وشرقی!
— ها ! امان ! بنده براز اکلادیم دیکله بنی
کچن آقشام بریکی صوردی ده یاد ایتدی سنی
چارشیده کوردیکی کون ترك النمشدی اکا
اغبرار ایتمش اوکوندن بری کویا که سکا
الدیغك ترلك اوجوزمش اوکا عار اولمش ایمش
کندیسی بونجه زماندر سکا یار اولمش ایمش
— براق اللهی سورسك اومصیبتدن بن
بیقدم ارتق ایکیده برده، سؤال ایله دن
الدیغم جمله معاشی بولنه صرف ایتدم
ینه بیك دورلو لاقردی چکه مم بن بیتدم
حقلیسك !

اویله دکلی ؟

أوت اما بیله مم
صوکره دن نادم اولورسه ك سنی ده دیکله یه مم
هایدی قالقك کیده لم یاقلاشییور وقت صلات
شمدی حاضرلانه رق هپ دیه جکلر صلوات

بری یانده اوقویور برمتدین قرآن
خوش اداسیله ایدر مستمعینی حیران
بری مشغول قضا ، دیکری ده نافله ده
اوتده اوچ کشی ده معصیت هاله ده
خالقك بویله عجائب نیجه بیك قوللری وار
کیمی اقرار ایدییور . بعضیلر ایلر انکار
دوشونك شویله جه مسجدده اولان اقوالی!
برده تدقیق ایدك اظهار ایدیلن احوالی!
مانعه، مانعه اوطوروب برطاقم افرادبشر
حسنات ایشله مه ده بعضیلری، بعضیسی شر
هله صحبتلری برچوقلرینك هپ هذیان
بوکا جداً متأثر اولور اهل ایمان
شارعك امری بومرکزده میدر ای جهال ؟
سویله مك امر ضروری بیله اولسه درحال
درله نوب، طوپلانه رق باری تخطر ایدیکز!
هذیان ایتدیککز جابی تفکر ایدیکز
اوناصل یر عجبا ! مسجد اهل اسلام
اورده تطهیر ایدیلیر هپ متراکم آثام
کندی خانه ك کبی ظن ایتمه شرفجه اویری
او أوك هرأوه نسبتله بیوکدر دکری
قرب مسجدده سروشان سموات وزمین
اهل ایمان ایله برلك دیمك اوزره آمین
کلیور، طوپلانیورلر اورایه هریردن
کورویورلر یاپیلان شیلری خیروشردن
ذره جه خوفی اولان حقدن ایدر استحیا
ترك دین ایتمکه بکزر اوراده ترك حیا

کرچه جامعده تکلمده اباحت موجود
لغو اولورسه ینه باق انده اجازت مفقود
بونی هندیه فتاواسی ایدرده تنصیص
شویله برقید ایله امالنی ایلر تخصیص
نمازی قیلمق ایچون مسجده کیرسه انسان
ایی سوز سویلر ایسه ایله مش اولماز نقصان
مطلقا صحبت ایچون داخل اولورسه مذموم
سیئاتیله اولور هپ حسناتی معدوم

برحدیث نبوی‌یی سند ایراد ایلر
امتی بویله مهم بحث ایله ارشاد ایلر
سوزمی یوق مسجده لایق ابرادر بونه حال!
اوکبی سوزلر ایله قلبه جوکر ژنك ملال
صومه دائر مثلا بحثی کشاد ایتملیدر
صائمی مژدهٔ غفران ایله شاد ایتملیدر
اوروجك فرضنی اولجه بیان ایله‌ملی
نیتك اولی ، آخرینی سویله‌ملی
اوروجی جله بوزان شیدن ایدرسك تحذیر
فقها قولنی ایلرسك آچیقجه تقریر
صوکره‌دن حکم تراویحی بیان ایلرسك
حاصلی مفتی ، فرضنی هپ سویلرسك
بنده حضرت صوفیه‌نك آل اقوالن
عرفانك او مخطبلره بیلدیر حالن
سبب تصفیه‌در سوزلری هپ انسانه
ضعف قلبی اولانی دعوت ایدر ایقانه
مثلا کذب ایله دشنام ونمیمه البت
صومی معنی بوزییورمش ، بریده ، ها غیبت
دیلمك کلدی اوجنده طوریبوری هرگاه
نه ایدی ؟ وار ایدی برشی دها ، سبحان‌اه ! . .
نه‌ایسه ایشته تمامی بوکبی مسئله‌لر
سویله‌نیرسه ایشیدن جان قولاغیله دیکلر

جمعیت علمیه افرادندن
محمد عارف

مدافعهٔ حقیقت

رساله‌مزك برنجی نسخه‌سی انتشار ایتدیکی کون [کچن بازارایرتسی] حقوق عمومیه غزته‌سی ینه سلما خانم مسئله‌سنی تازه‌له‌مشدر . بومسئله‌یی ابتدا (ملت) غزته‌سنده توفیق نادر نام مستعاری التنده کیزله‌نن حیدر میدانه چیقاردی . صوکره بونی یالکز مدحت افندی — هم ده شایان تأسفدرکه مسئله هر طرفدن رد وتقبیحه اوغرادقدن صوکره — قبول ایتدی ، آلقیشلادی ، معترضلرك کوزینی سلما خانمك رتبهٔ مدنیه‌سیله قورقوتمق ایسته‌دی . بری طرفدن قهرمان نیازی بك دها آغیر باصدی ؛ قلیجنی آکدیران قلمی ایله ایشی باصدیردی . بو آره‌لق سلما خانم طرفندن ایضاح حقیقت ضمننده غزته‌لره درج ایتدیریلن بر ورقه ، عذری قباحتندن بیوك دینیله‌جك طرزده (عرض اندام) ایتدی . . ارتق بوکا اهمیت ویرلدی . . مرتبهٔ مدنیه‌سنك بیوکلکنه رغماً تربیهٔ دینیه‌سنك نقصانه عطف ایدلدی . دها صوکره کچن کون سلما خانمك براز اول تبری ایدر . عذر دیلر کبی کوروندیکی فکری ، آرزوسی حقوق عمومیه غزته‌سیله یکیدن اورته‌یه قونولدی . عرض ایتدیکم وجهله بونك حقنده اداره‌خانه‌مزه یاغمور کبی شکایتنامه‌لر یاغدیریورلر . سکوتمزدن طولایی بزی ، عادتا حقوق عمومیه غزته‌سندن سلما خانمدن زیاده مسئول ومعاتب طوتیورلر . هله بریسی بو مسئله‌ده بزی ابتداسندن بری سکوت ایله اتهام ایدیور . . بوکا دائر (ملت) ده (سعادت) ده یازدقلریمی کورمه‌مش اوالی .

سلما خانم ، بیانات اخیره‌سنده نسوانمزك ، طوربایه بکزتدیکی چارشافلرینی احکام شرعیه‌مزله مناسبتی اولمیان بدعتلردن ، عادات منقوله‌دن عد ایدییور . امینم که سلما خانمك بوفکرینه اشتراك ایدنلرده واردر . شایان حیرت اولان بوخانم ، پارسدن کلن بومعلمهٔ شریعت : نسوانمزك ایلروده فکرلری تنور ایدنجه بوطوربالری کندی کندیلرینه چیقاریرلر دییور . پکی چیقارسونلر . فقط شرعاً ستری لازم کلن یرلرینی کوزلجه قاپامق واناطولینك کوبلی قادینلرنده کوریلن زی وقیافتی طاقمق (یعنی انظار اشتهایی جاب ایدن هرنوع سوسلردن ، طاللردن تجنب

ایتمك) شرطیله ! حال بوکه سلما خانمك فکری بویله دکل . شیقلغك همان مرتبهٔ قصواسنه بالغ اولان برطاقم چارشفلری بیله طوربا کبی کورمسنه نظراً بوچارشافلرك ایچندن چیقارمق ایسته‌دیکی وجودلرك بوکونکی تزینات داخلیه‌لرینه بیله قناعت ایتمیه‌جك ، علاوه ایده‌جك . سلما خانم ایله ، تخمین ایتدیکم هم فکرلری (ولایبدین زینتهن) نظم جلیلنی ، وجالب دقت اولمق اوزره ستر نسوان حقنده‌کی احکام شرعیه‌نك بو آیت کریمه‌دن مستنبط اولدیغنی ، نه بیلسونلر ؟ پکی ، بیلمدکلری حالده ، مسائل شرعیه‌یه نه قاریشیورلر ؟ کندیلرندن استفتا ایدنی وار ؟ یوق ، یوق ایکیده برده سلما خانم لساندن منقول اولان شوسوزلره آرتق نهایت ویرملی در .

بعض مطبوعاتك ، کویا شوزمانده مسئله قحطی وارایمش کبی چیقاردیغی غوائل بوندن عبارتمی یا ؟ تیاترو تشویقاتی ، تعصب تعریضاتی وامثالی شیلر ، عجبا بزبوکون اوبونلرله ، اکلنجه‌لرله وقت کچیره‌جك ، خلقمزك عروق دینیه‌لرینه باصارق بربرینه دوشورن وانقاض استبدادك افسادانته فرصت تهیئه ایدن نشریاتی ، هروقتدن زیاده باخصوص بو کون تجویز ایده‌جك زمانده‌میز ؟

بش اون کون مقدم ، تیاترویه مکتبلردن زیاده اهمیت ویردیرن [معابد درجه‌سنه چیقارمسی قالدی] محررمزك قلمندن دوندکی کونده‌ینه برمبالاتسزلق صادر اولدیغی کوریلیور انکلیزلره جیله عرض ایدرکن : دین ومذهب اختلافاتی کبی کوچوك ، مسکینانه اندیشه‌لره عطف نظر ایتمه‌ین بر ملت معظمه . . . دیه‌رك قاش یاپارکن کوزچیقاریور . حسن نیتنه زبون اولدیغی محقق بولنان بو محررمز ، علی الاطلاق حسیات دینیه‌یی استحقار ایتمکله بزم کبی ، دینلری نظرلرنده پك قیمتدار اولمسی لازم کلن انکلیزلری‌ده کوجندیره‌جکنه دقت ایده‌میور . آه . هله بز ، زاواللی ترکلر ، هر طرفدن توالی ایدن ضربات تذلیله بویون اکدیکمز شوکونلرده حس دینی کبی معنویاتی ، قدسیاتی‌ده ستخفاف ایدرسه‌ك غایت متین برمملك ثبات وعزیمته‌سالك بولنان انکلیزلرك نظرنده برقات دها کوچولیرز . بزجه دین ، ناموس ، ملیت ، اك عالی ، اك مقدس شیلردر . بونلر مسکینانه اندیشه‌لراولورسه منافع مادیهٔ فانیه‌می عالی اندیشه‌لر اوله‌جق ؟

حق الانصاف سویله‌نمك لازم کلیرسه مطبوعاتمزك بر قسمی اعلان حریتدن بری وظیفه‌سنی حسن استعمال ایده‌مه‌مش ؛ بر هدف موضوعه توجیه نظر ایدرکن دیکر جهتی اهمال ایتمش بعضیلری ایسه یالکز پاره قازانمسنی دوشونمشدر . ایشته کیجه ، کوندز سامعه خراش صدالریله سوقاقلری طولدیران ، اهالیمزك هرآن انتظارنده بولندقلری اوپناتان علاوه‌لر میدانده . .

لکن ای جیتلی اهالیمز سزسکونتکزی محافظه ایدیکز بوکبی کورولتیلر ، یایغره‌لر تلاشکزی موجب اولمسون . دینمز المزدن کیدیورمش دیه قورقمایکز . (انانحن نزلنا الذکر وانا له لحافظون) نظم جلیلی موجبنجه دینکزك بقاسی ضمان الهی تحتنده‌در . برقاچ سوزینی بیلمزلرك منطقسز محاکمه‌سز ، مناسبتسز ، حتی سیاستسز سوزلریله بودین عالینك متانتنه برخلل کلمز . سز اونلری بزه براقکز . بزعون باری ایله اونلری ردایدرز ، الزام ایدرز ، پاچاوراپه چویریرز . یالکز سز عجله دن ، تلاشدن ، هیجاندن صاقینکز انقاض فساد واستبدادك القاتنه قاپیلمایکز . دینکزی ، دینکزك علماسنی سور وسوزلرینی دیکلرسه‌کز اعتدال واتحاددن ایریلمایکز . هله وظیفه‌سی پك مهم ، پك نازك اولان حکومتك ایشنه قاریشمایکز . اکرسز ، علمانك سوزینی طوتمق ، اونلره متابعت ایتمك ایسته یورسه‌کز اوتده‌ده بریده کوریلن وزنبیلنده طاشدیغی دلبند پارچه‌لرینی صاریق شکلنده راست کلنلره توزیع ایدن بایراق قالدیرانلره تابع اولمایکز شوراسنی ایی بیلکزکه علما ، هیچ بروقتده الی بایراقلی اوله‌ماز . اونلر علمایی لسانه کتیرمك ، ملتی محو ایتمك ایچون ، بیله‌رك ، بیلمیه‌رك حرکت ایدن برسوری دشمنلر ، ساخته‌کارلر ویاخود مجنونلردر .

مصطفی صبری

زبدهٔ سیاسیه

برهفته‌دن بری عالم سیاسیاتده مهم وقوعات ظهوره کلمشدر .

اوتوز سنه‌دن بری استبداد التنده ازلمش ، قالمش اولان عثمانلیلرك امیدی . استقبالی برطاقم ظلمه النده بازیچه اولمش ، بونلر منافع شخصیه‌لرینی دوشونمکدن بشقه برجهته ، سلامت وسعادت ملت ودولته حصر انظار ایتمیه‌رك « بزدن صکره طوفان کلسون » پولتیقه‌سی تعقیب ایدیلمش ایدی . ادارهٔ سابقه‌نك مسامحه وجهالتندن استفاده ایدن اوروپا سیاسیونی سنه‌لردن بری ، ممالك عثمانیه‌نك بعض اجزا واقسامی اوزرنده اویله برنفوذ سیاسی توسیع ایلمشلر ، اویله برزمین حاضرلامشلر ایدی‌که بو استحضاراتك بتون نتایج الیمه‌سنه کونك برنده هدف اوله‌جغمز وسیئات اداره سببیله بوندن قورتیله‌میه‌جغمز طبیعی کورلمکه باشلامش ایدی .

قانون اساسی‌نك استحصال وحریت ملتك استردادی اوزرینه اوروپایه قارشو موجودیت سیاسیه‌مز تقویه وتحکیم اولندی . سنه‌لردن بری ماکدونیاده تشویقات خارجیه ایله دوام ایتدیرلمکده اولان حال اغتشاش بردن بره زائل اولدی . سکون وآسایش استقرار بولدی . ممالك عثمانیه‌ده عناصر مختلفه آره‌سنه ادارهٔ مستبده تخم فساد اکه‌رك بونلری تفرقه‌یه دوشورمك ، بویله‌جه استبدادی ادامه ایلمك مسلکنی تعقیب ایتدیکی کبی ماکدونیاده بو مسلکی اختیار ایدن یالکز ادارهٔ مستبده آدملری دکل اوروپا سیاسیونی‌ده بوجهته حصر مساعی ایدییورلردی . بوسببله ماکدونیاده ، ممالك عثمانیه‌نك سائر جهتلرندن زیاده آثار تذبذب واغتشاش نمایان اولیور ، دائما مسالمت‌شکنانه احوال وقوع بولیوردی .

قانون اساسی‌نك اعلانی ماکدونیا اغتشاشنه برسد چکدیکی کبی سنه‌لردن بری بوراده آمال سیاسیه پرورده‌تمش اولانلرك‌ده بوآمالنه برمانعه تشکیل ایلمش ایدی .

اوروپا تاریخ سیاسیاتنی تعقیب ایتمش اولانلرجه معلوم اولدیغی اوزره بالقان شبه‌جزیره‌سنده‌کی کوچك حکومتلرك منافع مختلفه‌سی بوراده دائما مشکلات احداث ایتمکده اولدیغی کبی بوحکومتلرده نفوذ سیاسیلرینی تقویه وتحکیمه وبوواسطه ایله منفعتلرینی ترویج وتأمینه سنه‌لردن بری چالیشمقده اولان اوروپا حکومتلرندن برقاچی‌ده متمادی تأثیراتدن خالی قالمیورلردی . بالخاصه اوستریا حکومتی — صادوا محاربه‌سندن صکره — آلمانیادن یدیکی ضربه‌یه مقابل آلمانیانك چیزمش اولدیغی خط حرکتی تعقیبه مجبور اولمش ، بتون آمال واحتراصاتنی بالقان شبه‌جزیره‌سنه وجنوبه طوغری توجیه ایلمش ایدی عثمانلی روس محاربه‌سندن صوکره بالقان شبه جزیره‌سنده سکون وآسایشك استقرارینه ، موازنهٔ دولیه‌نك ادامه‌سنه برضمان قوی اولمق اوزره دول معظمه برلین معاهده‌سنی امضا ایلمشلردی .

بومعاهده موجبنجه روسیه‌نك ضمیرینه — تماميله موافق اولمامقله برابر — بردرجه‌یه قدر مطابق بولنمق اوزره بلغارستان امارتی تشکل ایلمش اولدیغی کبی رومانیا ، صربستان ، قره‌طاغ استقلال کسب ایتمش ، بوسنه وهرسك قطعه‌سی‌ده موقتاً اوستریانك اشغالی آلتنه ویرلمش ایدی .

بلغارستان خیلی مدت روسیه نفوذینه تابع اولوب قالدیغی حالده روسیه‌نك اقصای شرقه توجیه انظار ایلمسی ، داخلی اغتشاشاته هدف اولمسی ، ژاپونیایه سفر آچه‌رق بو سفرده روسیه‌نك مغلوبیتله نهایت بولمسی بالقان شبه جزیره‌سنده دائما بری بریله مصادمه ایدن روسیه واوستریا نفوذندن — روسیه‌نك اقصای شرقده مشغله‌سی سببیله — آوستریا نفوذی روسیه‌یه غلبه ایده‌جك درجه‌ده توسع ایلمش ایدی .

اودرجه‌ده‌که بلغارستان اوستریا ایچون شرق مسائلنده برنقطهٔ استناد حالنه کلمش ، اوستریا بلغارستان ایله برلکده توسیع آمال ومنافع پولتیقه‌سنی مرجح کورمش ایدی .

قانون اساسینك اعلانیله موجودیت سیاسیه‌مزك تقویه‌سی بلغارستانك سنه‌لردن بری حاضرلادیغی استقلال کیفیتنی استحاله‌یه کتیردیکی کبی حکومت مشروطهٔ عثمانیه‌نك قوت ومکنتی واوستریانك بالقانلرده‌کی پولتیقه‌سنه سد چکمك وکونك برنده برلین معاهده‌سنك تماميله مرعیتنی طلب ایلمك استعدادینی کوسترمش ایدی .

حکومت مشروطهٔ عثمانیه‌نك کوندن کونه یرلشمسنه وکسب قوت ایتمسنه انتظار اولنمق ، بلغارستان واوستریا ایچون ادارهٔ مستبده آلتنده‌کی ضعفمزدن سیئاتمزدن استفاده ایله حاضرلادقلری بتون منفعتلری فدا ایلمك ایدی .

اشته بوکا تحمل کوستره‌میه‌رك عثمانلیلر کندیلرینی تماميله طوپلامه‌دن بروقعه چیقارمق استدیلر . بلکه‌ده بومقصد ونیته طرفدار اولان اجزا وعناصری‌ده بولدیلر . بلغارستانك استقلالی ، اوستریا طرفندن بوسنه وهرسکك الحاقی ایکی درلو نتیجه حاصل ایده‌بیله‌جکنی دوشوندیلر .

اکر عثمانلیلر بوحاله قاتلانیرلرسه ادارهٔ مشروطه وحریت طرفدارانی ایچون یکی شکل اداره‌ده برکوچکلك اوله‌جق . شاید محاربه‌یه کیریشیرلرسه اصلاحات وتنسیقات داخلیه ، تقویهٔ حقوق مشکلاته دوشر ؛ ینه اسکی روس محاربه‌سنده‌کی نتایج باش کوستریر ، مستبدلر میدان آلیر . بویله‌جه ادارهٔ عثمانیه اسکی سوء استعمالاته دوشه‌رك ضعف بولور .

اشته بوایکی طرفلی تخمین بلغارستانك استقلالی وبوسنه وهرسکك الحاقی منع ایده‌مه‌مشدر .

بلغارستان استقلالی ، بوسنه هرسکك الحاقی آنی بروقعه کبی تلقی‌یه محل اولمادیغی کبی اوتوزسنه دوام ایدن استبدادك سیئاتی نتیجه‌سی اولدیغنی قبول ایتمیه‌جك‌ده کیمسه تصور اولنه‌ماز .

استبدادی ییقمق ایچون عثمانلیلرك حاضرلادقلری اختلالده کوستردکلری عزم ومتانت ، سکون واعتدال اوروپایی حیران ایتمش ایدی . عثمانلیلر منافع حقیقه‌سنی دوشونه‌رك ینه بوتأنی واعتدالدن آیرلمیه‌جقلری ، عهدوحقی پایمال ایدن حرکاته قارشو بومسئله‌ده مدافعاتده بولنه‌جقلری ده درکاردر . عثمانلیلر حقنده حس خیرخواهی ودوستی بسله‌ینلرده بو انتظارده‌در .

برلین معاهده‌سی کبی موازنهٔ دولیه‌یی یرنده طوتان ، بالقانلرده صلح وآسایشی تأمینه مدار اولان برمعاهدهٔ دولیه بلغارستان ایله اوستریا طرفندن اخلال ایدیلنجه یالکز دولت عثمانیه‌نك دکل بومعاهده‌یی امضالامش اولان دولتلرك‌ده حقوقنه تجاوز ایدلمش اولدی . دولت عثمانیه حرکات واقعه‌یی پروتستو ایدرك برقونفرانس عقدینی تکلیفده بولندی . انکلتره‌دن فوق العاده مظاهرت کوردی . فرانسه‌ده انکلتره‌نك مسلکنی طوتدی . انکلتره باش وکیلی موسیو آسکیت ایله خارجیه ناظری ادوارد غره‌ی ایراد ایتدکاری نطقلرده انکلتره‌نك قطعیاً بوتجاوزاته مساعده کوسترمیه‌جکنی سویلدیلر وعثمانلیلر حقنده ستایشکارانه ادارهٔ کلام ایتدیلر . یکی ترکیایه قارشو توجه ومحبتلرینی اظهار ایلدیلر . روسیه حکومتی فرانسه ایله اتفاقی وانکلتره ایله ائتلافی اعتباریله بوایکی حکومتك رأینده بولندی . اوستریا نفوذینه غلبه چالمق ، روسیه ایچون املدر . ایتالیانك‌ده عهدوحقه قارشو واقع اولان معامله‌لاتی هضم ایتمیه‌جکی اکلاشلدی . آلمانیاده تأنی پولتیقه‌سندن چیقار کبی کورینه‌رك اوستریانك حرکات واقعه‌سندن اولجه خبردار بولنمدیغنی اعلان ایتدی .

بوسنه وهرسکك اوستریایه الحاقندن موقع ومنفعتلری اعتباریله متضرر اولان صربیه ایله قره‌طاغ آره‌لرنده‌کی اختلافی همان اونوتدیلر . وقعه‌یه قارشو پروتستو ایتدیلر . شیمدی حقوق ومنافع عثمانیه‌یه مطابق اولمق وحکومت عثمانیه‌نك قطعیاً موجودیت سیاسیه‌سنی تأمین ایتمك مقصدیله وبو یولده برپروغرام داخلنده مذاکراتده بولنه‌جق اولان بین الدول برقونفرانس عقدینه انتظار اولنور .

ایران مسلمانلری

ایلردن بری ایران مسلمانلرینك دوچار اولدقلری فلاکت بتون مسلمانلری داغدار ایتمشدر .

اهالی ایرانیه توزیع عدالت امرینك نقاط اساسیه‌سنك تأسیس اولنمسنی شاهلرندن ایستیورلر . شاه فکر استبداد کارانه‌سندن بردرلو واز کچمیور . بو فکر مشروعه طرفدار اولانلری قهر وتدمیره قالقیور . مجاهدین حریت ، حریت مشروعه‌لرینه صاریله‌رق حیات ماتی مدافعه‌یه مجبور قالیور . تبریز وحوالیسی الیم بر صحنهٔ فجایع اولیور .

برطرفدن ستار خان نامنده بر ذی حیت فرقهٔ احراره پیشوالق ایدییور . دیکر طرفدن ایرانك مسلك علمیه سنه منسوب اولنان کریم خان اسمنده بر یادکار ورفقاسی شریعتی ایاق التنه الدرق ظلمه قوة الظهر اولیور .

شایان ممنونیت استخباراتندرکه تبریزده تحشد ایتمش اولان احراری محاصره ایدن وعین الدوله‌نك قوماندانی التنده بولنان عساکر شاهی دوچار هزیمت اولمش وطهرانده‌ده استبداد طرفدارانی اندیشه‌یه دوشوره‌جك بعض احوال ظهوره کلمشدر . شاه ملت مجلسنك کشادینی تعجیل ایتمش وشوالك برنده اجتماعی اعلان ایلمشدر .

کذالك شایان ممنونیت استخباراتمزدندرکه نجفده مقیم ایران رؤسای علماسندن حاجی میرزا حسین نجل حاجی میرزا حسین طهرانی واخوند ملا کاظم خراسانی واغا شیخ عبدالله خازندرانی شاهك تعقیب ایتدیکی مسلك استبدادك مخالف قانون الهی اولدیغنی وفکر مشروطیتك مشروعیتنی اعلان ایله ایرانده حکم فرما اولان مناسبتسزلکه نهایت ویرمك اوزره افکار اهالی یی توحید وتنویره توسل ایتمشلردر .

شورامی شایان تأسفدرکه نجفده بولنان سید کاظم یزدی بوفکره مخالف اوله‌رق استبداده طرفدارلق ایتمکده ایمش . خلافت معظمهٔ اسلامیه مادامکه حریته صاریلمشدر سطح ارضده‌کی بتون مسلمانلر ، حریت مغصوبه‌لرینك استردادینی هرحالده آرزو ایده‌جکلردر .

شاه حضرتلری بوکبی احوال مؤسفه‌یه میدان ویرمکسزین افکاراتك اوکنده یورویه ایدی جهان انسانیت وعالم اسلامیتی ممنون ایتمش اولوردی .

چین مسلمانلری

شانغایده دوقتور (ژه رو زالهم) طرفندن ورود ایدن واواند هرالد غزته‌سنده نشر اولنان برمکتوبده اشعار اولندیغنه کوره مشروطیتك اعلاننده طولایی شانغای مسلمانلری اجرای سرور وشادمانی ایلمش وبو شنلکلر برصورت دینداررانه‌ده اجرا ایدیلهرك عموم شانغای مسلمانلریله عثمانلی تبعه‌سی جامع شریفلرینه طوپلانه‌رق یکدیکرینه بیان اخوت ایلدکلری بیلدیریلیور .

فاس مسلمانلری

صوك ایکی سنه ظرفنده فاس برچوق حادثات سیاسیه‌یه جولانکاه بولندیغی ، کرك خارجاً وکرك داخلاً مشکلات عدیده‌یه دوچار اولدیغی معلومدر .

برطرفدن جهالت و ترقیات حاضره‌یه نفرت ، دیکر طرفدن امیر مولی عبدالعزیزك احوال غیر لایقه‌سی طقوز اون ملیون نفوسك قدرتنی هیچه ایندردی . آوروپالیلر مداخله ایتدیلر . برچوق امتیازات استحصال ایلدیلر . بوصورتله فاسك استقلالیت طبیعیه ومطلقه‌سی قوی قوی زنجیرلرله مقید اولدی .

مولی عبدالعزیزك براسلام امیری اولدیغی حالده بتون آمالی ، رقاصه‌لر ، چالغیلر ، فونوغرافلر والحاصل بتون لهویات ایله دمکذار اولمق واوتوموبیللر ، ولوسپیدلرله اکلنمك اوزرینه معطوف ایدی . وظیفه حکمداریسی ایکی شیدن عبارت بیلیردی بری . کیفینه خلل کلمامك

ایچون — اوروپانك هردرلو آمالنه تسلیمیت : دیکری — فاسك درت باشی معمور اولمسیچون — زیر اداره‌سنده بولنان قبائلدن پاره جلبی .

اهالیٔ محلیه ، حاللرینی درپیش ایله استقباللرینك نه‌صل بردهشتله سوء کنه اولدیغنی کوره‌یورلردی . مولی عزیزك آرزوسیله مملکتلرینه اوریلان ضربه بوزلرینه ایمه سیله کوزلرینی آچدی . براز چبالادیلر . اك صکره مولی عزیز وطرفدارانته قارشی قویدیلر . تأمین غلبه ایتدیلر . مولی عزیزی امارتدن عزل ایتدیلر مولی حفیظی نصب ایتدیلر . شوحال ، فاسك سلامت آتیه‌سنی تأیینه انشاءالله کافلدر .

مولی حفیظ ، عزم صاحبی ، متین فکرلی برذات اولوب امتیازات خارجیه‌یی قبیله رضا کوسترمش اولدیغندن بالطبع تصدیق ایدیله‌جکدر .

بعدما فاسده حکمفرما اولان جهالتك ازاله‌سی ، ترقیات مادیه وفکریهٔ حاضره ایله افکار مسلمینك تنویر ایدلمسی وداخلاً تشکیلات لازمه‌یی اجرا ایله مملکتك اداری ، اقتصادی ، عسکری جهتلرینك تأمینی خصوصلرینه اهمیت ویریله‌جکی امید اولنور .

اخطار مخصوص

اداره‌خانه‌مزه کوندریلان اوراق ومکاتیب ، اصحابنك هویتلرینی تعیین ایده‌جك امضالرله اولمدقجه — مطالعه‌سی تضییع وقتی موجب اولمق احتماله مبنی — نظر اعتباره النمیه‌جقدر .

تشکر

(بيان الحق) ك انتشارندن طولایی بیان تبریك ایله آثار رفقانوازی ابرازایدن (صراط مستقیم) وشورای امت رفیقلرمزه تشکر ایدرز .

شهر رمضان شریف واعظلرینك عدم کفایتنه مبنی مختلف کونلرده جوامع متعدده‌ده اجرای وعظ ونصایح لازمه ایتمك اوزره جمعیتمز طرفندن تعیین اولنان ذوات بروجه آتی اعلان اولنور .

ایاصوفیه‌ده

فاتح درس عام مجیزلرندن ودارالفنون معلمرندن نصوحی زاده مصطفی عاصم افندی حضرتلری چهارشنبه وجمعه وپازار کونلری .

طلبهٔ علومدن نیکده‌لی حسین حازم افندی هرکون بعدالعصر .

بایزیدده

مجلس مصالح اعضای کرامندن خرپوتی عبداللطیف افندی حضرتلری پازار کونلری بعدالعصر .

بایزید درس عام مجیزلرندن الای مفتیسی شکری افندی حضرتلری جمعه وصالی کونلری بعدالعصر .

بایزید درس عاملرندن قره‌جکلی حاجی احمد خلوصی افندی جمعه‌دن ماعدا هرکون بعدالظهر .

بایزید درس عاملرندن دارنده‌لی سعید افندی هرکون بعدالعصر .

فاتحده

فاتح درس عاملرندن بایندرلی محمد شکری افندی بعدالعصر .

وداغستانی علی نظمی افندی حضرتلری بعدالعصر .

یکی جامعده

فاتح درس عاملرندن شوکت افندی هفته‌ده اوچ کون بعدالعصر .

اسکدارده

یکی جامعده ولدان افندی حضرتلری .

اسکله جامع شریفنده سلیمانیه درسعاملرندن مصطفی افندی بعدالعصر .

اوده‌مشلی مصطفی افندی حضرتلری ده جوامع مختلفه‌ده اره‌صیره اجرای وعظ ونصیحت بیوره‌جقلردر .

صالحلی مفتیسی حافظ محمد لطفی افندی « تحفة لطفی » نامیله عربجه اوله‌رق تألیف ایلدیکی رساله‌دن بر نسخه‌سنی جمعیت علمیه‌یه کوندرمشدر . رساله مذکوره مشروطیتك مشروعیتندن ودلائل شرعیه‌سیله تطبیقاتندن ومجلس مبعوثان اعضالرینك وظائفندن باحث اولوب مؤلف موحی الیهی تبریك وآکلایه بیله‌جکلرك بر نسخه ایدینملرینی توصیه ایلرز .

اعتذار

رساله‌مزك برنجی نسخه‌سنده سهو ترتیب اثری اوله‌رق « بیان الحق » ك مسلکی عنوانلی مقاله‌نك اوچنجی ستوننده اون اوچنجی سطرك نهایتندن (اولمق شرطیله) عباره‌سی و « مشورت » عنوانلی مقاله‌نك اوچنجی ستوننك اون سکزنجی سطرنده (انحطاط ایتدیکی) عباره‌سندن صوکره بر « کبی » لفظی ساقط اولمش ودردنجی ستوننك اون دردنجی سطرنده واقع (زلاته) « ذلات » شکلنده و « آهنکملی » عنوانلی شعرك بشنجی بیتنده (ماحصل) لفظنه بدل « ماحاصل » وسیمای صائمین سرلوحه‌لی منظومه‌نك اوتوز سکزنجی بیتنده مکرراً « براوار » عباره‌سی « براوار » شکلنده یازلمش وتحصیل عالمنده عنوانلی منظومه‌نك قرق بر وقرق ایکنجی بیتلرینك مصراعلری موقعاً تبدل ایتمشدر .

فطین